

**PRESENTATIE: AFZETMOGELIJKHEDEN IN DE
CARIBISCHE REGIO EN EUROPA VOOR
AGRARISCHE PRODUCTEN UIT DUURZAME
LANDBOUW IN SURINAME**

ARTHUR ZALMIJN MSC

INLEIDING

De presentatie omvat de volgende onderdelen:

- **Enige historische achtergronden van de Surinaamse landbouw;
Steungelden uit Nederland als schenkingsmiddelen en ontwikkelingshulp**

Probleem definitie

- **Taakstelling ministerie van LVV strategische doelen**
- **De agrarische sector in de nationale economie**
- **Duurzame ontwikkeling en duurzame landbouw**
- **Richting gevende seminars en publikaties**
- **Import regels**
- **Caribische ketens en hun import voorkeur**
- **Nederland en haar import voorkeur**
- **Institutionele voorzieningen**
- **Conclusies en aanbevelingen**

Historische achtergronden van de Surinaamse landbouw

- **Suriname in 1651 gesticht door de Britten. De Britten legden in eerste instantie suikerplantages aan langs de Suriname rivier. Bij de vrede van Breda die volgde op de oorlog tussen Nederland en Groot Brittanie (1665-1667) werd bepaald dat de kolonie Suriname Nederlands bezit werd.**
- **In 1682, verkocht Zeeland zijn aanspraken op Suriname aan de West Indische Compagnie (WIC), die deze in de jaren daarop volgend doorverkocht aan Geoctroyeerde Societeit van Suriname.**
- **De Geoctroyeerde Societeit van Suriname bestond uit de WIC, de Geoctroyeerde Societeit en de familie van Sommelsdijk. Na de ontbinding van de WIC, kwam de kolonie in Nederlandse handen.**
- **Rond 1667 waren er 170 plantages, maar tegen 1770 was het aantal plantages naar 600 gegroeid.**
- **Op de plantages die voorzien waren van waterbeheer infra structuur zoals irrigatie, drainage en sluizen werden tropische gewassen zoals suikerriet, koffie, katoen en cacao, verbouwd.**

Agrarische Producten uit de Historie

- **Suiker:** In 1868 vond een record export van 22.590 ton plaats.
- **Cacao:** In 1895 was er een piekproductie van 4456 ton, maar in 1930 begint de productie drastisch terug te lopen, hoofdzakelijk vanwege de krulloten ziekte.
- **Koffie:** Koffie kende in 1935 een piek productie, welke daarna ernstig terug liep.
- **Rijst:** In 1922 is de productie van rijst 10.000 ton en de eerste export van rijst is een feit.

Steungelden uit Nederland

Het Welvaart Fonds (1948-1954):

- Veertig miljoen gulden voor de agrarische sector;
- Enkele bekende polders werden geconstrueerd en maatregelen werden ghetroffen , zoals :
 - De Prins Bernhard Polder (Voorloper van de Stichting voor de ontwikkeling van de Machinale Landbouw te Wageningen);
 - Verbetering en sanering van de kokosteelt in Coronie;
 - Het stichten van middenstandsbedrijven te Lelydorp;
 - Het opzetten van een Citrusexport Centrale (Soekiebaka);
 - Verbetering van de afwatering van de Saramaccapolder.

Het Tienjaren Plan (1955-1967)

- In het kader van het Tien Jaren Plan werd een bedrag van 207 miljoen surinaamse guldens vrijgemaakt , teneinde voor Suriname grotere economische zelfstandigheid te bewerkstelligen . Van die 201 miljoen, was 80 miljoen bestemd voor de bosbouw en 127 miljoen, werd besteed aan infra structurele werken.
- Mede vanwege het particulier initiatief in die dagen, nam de export van vis, garnalen, bosbouw producten (hout), rijst, bauxiet en aluinaarde toe.

Steungelden (vervolg)

Het Eerste Vijfjaren Plan (1967-1976)

- 125 miljoen Surinaamse guldens werd ten behoeve van het uitvoeren van ontwikkelingsprojecten vrijgemaakt, waarvan 22,5 miljoen guldens naar de agrarische sector ging.
Opzetten van het oliepalmbedrijf Victoria;
- Uitbreiding bacoovenbedrijf;
- Bosverjongingsproject.

Het Tweede Vijfjaren Plan (1972-1977)

- Bedrag 220 miljoen Surinaamse guldens kon beschikken, waarvan 20 miljoen guldens voor de agrarische sector;
- Vanwege de het afroepen van de onafhankelijkheid in 1975= toen was reeds 150 miljoen guldens besteed aan projecten en programmas, werden lopende projecten overgeheveld naar het Meer Jaren Ontwikkelings Programma (MOP).

Neergang Plantage Economie

- Neergang van de plantage economie vertaalde zich in:
- afnemende aantallen plantages, afnemende bedrijfsoppervlak binnen de plantages
- afnemende producties en dalende export opbrengsten. Het aanbod van arbeidskrachten op de plantages kwam in gevaar en in 1865 waren van de 600 plantages slechts 200 nog operationeel.

Huidige Probleem Definitie

- **Suriname kijkt aan tegen grote uitdagingen vanwege het verlies van haar preferenties op de Europese markt. Met name rijst en banana hebben hiervan te lijden. Het is noodzakelijk om op duurzame wijze de agrarische sector om te vormen naar een markt gestuurde sector, die producten voortbrengt die dienstbaar zijn aan voedselzekerheid en voedselveiligheid voor de lokale markt en duurzaam bijdraagt tot de vorming van export surplusen.**

Taakstelling en strategische doelen Ministerie van LVV

Algemeen:

- Facilitering van en dienstverlening naar de agrarische sector toe.
- Belangrijke rol voor andere spelers weggelegd(Banken, input suppliers, business operators)
- De sub- sectoren van de Agrarische sectoren zijn Rijst, Groenten en Fruit, Veehouderij inclusief kleine herkauwers, Visserij, Bloemen en Sierteelt, Wortel en Knolgewassen, Peulgewassen.

Strategische doelen:

- Waarborging voedselzekerheid voor de totale Surinaamse bevolking;
- Waarborging agrarische gezondheid en veiligheid;
- Het ontwikkelen van een duurzame agrarische sector;
- Het doen ontwikkelen van de agrarische sector tot de voedsel producent en leverancier voor het Caribisch gebied;
- Het vergroten van de bijdrage van de agrarische sector aan de nationale economie;
- Het scheppen van ruimtelijke voorwaarden voor het duurzaam ontwikkelen van de agrarische sector;
- Het managen van de randvoorwaarden en risico's bij de uitvoering van het agrarisch beleid.

De Agrarische sector in de nationale economie

- De agrarische sector heeft een belangrijke bijdrage aan de nationale economie. Het aandeel van de agrarische sector in het Bruto Binnenlands Product (BBP) was in de periode 2005- 2009 ongeveer 6,8 % (zie tabel)
- De visserij sector alleen draagt 55% bij aan de totale agrarische sector, terwijl de bijdrage van de sectoren Landbouw en Veeteelt respectievelijk 34 en 11% was.
- Belangrijkste export producten in 2013 rijst, bacoven, vis en schaaldieren. De exporten uit de agrarische sector bedroegen 115 miljoen US dollars, terwijl er voor een waarde van US\$ 320 werd geïmporteerd.

Bijdrage van de agrarische sector aan de nationale economie

Omschrijving	2009	2010	2011	2012*	2013**
Landbouw	217.333	214.333	211.002	216.413	207.26
Veeteelt	74.273	83.291	76.438	81.358	68.88
Visserij	268.958	287.275	298.898	302.365	329.63
Agrarische sector	560.564	584.899	586.338	600.136	605.77
Totaal BBP	8.648.292	9.005.523	9.427.129	9.861.187	10.144.938
Aandeel agrarische sector in nationale BBP in%	6	6	6	6	6
Agrarische importen	446.65	433.825	605.718	605.923	1.039.204
Agrarische exporten	219.860	267.213	331.011	396.123	373.967

Duurzame ontwikkeling en duurzame landbouw

Duurzame ontwikkeling:

- In de loop der jaren en bij diverse gelegenheden zijn er definities ontwikkeld over duurzame ontwikkeling. Het Brundtlandrapport in de tachtiger jaren en de Verenigde Naties Conferenties, in de negentiger jaren zeggen hierover: *“Het is een ontwikkeling die tegemoet komt aan de behoeften van de huidige generatie, zonder dat die van de toekomstige generatie in gevaar wordt gebracht”*.

Duurzame landbouw

- Duurzame landbouw wordt door verschillende internationale organisaties en deskundigen gezien als een vorm van activiteit, die de sector's natuurlijke hulpbronnen beschermt.
- Duurzame landbouw is er op gericht om op milieu besparende wijze hoogwaardige voedingsmiddelen te produceren.
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, kunstmest en toevoegingen aan bijvoorbeeld veevoer wordt krachtig afgewezen. Men gaat ervan uit dat een levende, vruchtbare bodem, de beste garantie vormt voor gezonde krachtige gewassen.

Overzicht regio's voor duurzame agarische productie

	Producten			
Regio's	Aardvruchten	Groente en fruit	Peul-en andere gewassen	Bosvruchten
Sipaliwini	+	-	+	+
Brokopondo	+	-	+	+
Marowijne	+	-	+	+
Kustvlakte	-	+	+	+

Richting gevende seminars en publikaties

- De in Paramaribo in mei 2013 door de Caribbean Export Development Agency (Sam kruiner's CEDA) in samenwerking met het Business Forum gehouden conferentie, verschafte nuttige informatie over de export mogelijkheden van enkele producten naar het Caribisch gebied toe, zoals papaya, citrus, paprika, wortel en knolgewassen, vis en garnalen. CEDA draait een programma dat middels het besteden van 35 miljoen Euro's ten behoeve van de Caricom region, technische assistentie te verlenen aan potentiële exporteurs van landbouwproducten.
- Tijdens het seminar gaf mr. Martin de Ruyter aan, dat voor wat betreft de export naar Europa, het absoluut vereist is te voldoen aan de EU eisen.
- Caribische zoete aardappelen naar Caribische diaspora in Europa: moet zijn verbouwd volgens GAP normen.
- Caribische guave juice, organisch verbouwd.

Richting gevende seminars en publikaties

- Caribbean organisch geproduceerde kokoswater; USA markt.
- Organisch geteeld en gedroogd mango te leveren aan Supermarkets en Convenience Stores in de UK.
- Organische en aromatische honingbij producten; Afnemers Martinique, Guadeloupe en Europa.
- **Agricultural Food Exports from Suriname to the Caricom Region (2008-2010) May 2010 by Chantal Elsenhout'**
- Specialization and diversification
- "An important component of the theory on export growth is the debate on specialization and diversification. A conventional trade theory suggests that export growth can best be achieved by specialization, because specializing in those activities that a country is good at, will create comparative advantage which will in turn increase productivity and exports "(Rodric;2006).

Regio's en Duurzame landbouw

- **REGIO'S IN SURINAME WAAR HET BEOEFENEN VAN DUURZAME LANDBOUW MOGELIJK IS**
- Het hieronder volgend overzicht geeft aan de grootste concentraties van tropische gewassen in de diverse gebieden. **Aardvruchten** omvatten ondermeer bittere en zoete cassave, zoete patata, napie, yams, pom tayer, gember.
- **Groente en fruit** bestaan uit sopropo, kouseband, snijbonen, kool, boulangier, antroewa, komkommer, tomaat, bitawiwiri, goemawiri, sem en pompoen.
- Ananas, mango, citrus, zuurzak, papaya, knippa, West-Indische kers, zuster- en baby druif, guave, meloen, markoesa, kunnen worden aangemerkt als gewilde exotisch fruit.
- **Peulgewassen** en andere gewassen omvatten ondermeer oerdi, djarie pesie, sebie jari, botro pesie, black eye pesie, pinda.
- **Bosvruchten** zijn awara, maripa, paramacca, ingi noto, para noten, obé, podosiri, koemboe.

Duurzame export producten van enkele Caribische landen

	Ananas	Papaya	Knol- en wortel- gewassen
Dominica	+		-
Guyana	+		-
Belize	+	+	-
Jamaica	+	+	+
St vincent & the Grenadines	-	-	+

Wereld/Caribische productie en handel in aardvruchten

	World production In mton	Trade	Caricom Production	Exports In mton	Imports In mton
cassava	252,2	6 mton	37,117 mton	112 mton	219 mton
Sweet potato	104,3	267,000 mton	48,366 mton	2,917 mton	1665 mton
Yam	56,6	57,663 mton	141,000 mton	n.a.	n.a.
Coco yam	9,6	1,906 mton	7,229 mton	n.a.	n.a.

USA/Canadese en UK importen van aardvruchten

Imports USA		
Year	2011	2012
Fresh and dried cassava	41,145	71,247
Frozen cassava	21,624	2286
Fresh sweet potato	10,448	12059
Frozen sweet potato	96,2	49,7
Imports CANADA		
Fresh cassava	3,327	3,948
Frozen cassava	3,319	3,327
Fresh sweet potato	60,664	54,618
Chilled and frozen sweet potato	52,871	60,676
Imports UK		
Fresh and dried cassava	2,485	2,928
Sweet potato	45,285	51,934

Import regels

CARDI schrijft ondermeer in "Analysis of Production and Trade of selected roots and tubers (November 2013) het volgende:

Tarief en Phyto Sanitary Regels

De lidlanden van Caricom hebben invoerrechten vrije toegang tot de USA, Canad en de UK markten onder de volgende Free Trade Agreements.

- USA-Caribbean Basin Economic Recovery Act (CBI);
- Canadian- Caribbean Trade Agreement;
- United kingdom- European- Cariforum Economic Partnership Agreement.
- Ondanks het feit, dat er sprake is van invoerrechten vrije toegang, worden de phyto sanitary regels zo stringent toegepast, dat ze als het ware als een " trade barrier" werken.
- De "outlook" voor de Caribische regio is wat betreft sweet potato, gunstig;
- Er moet een marketing information system worden opgezet;
- Het ontwikkelen van value added programma's dient te worden nagestreefd;
- De belanghebbende landen dienen beter in te spelen op de phyto sanitary regels;
- Betere benutting van cassava en sweet potato als raw materials voor processing van non food items;
- Bestudering van cassava en sweet potato als bronnen voor bio- brandstof productie;
- Feasibility van cassava en sweet potato gebaseerde veeoeders;
- Het bekijken van de feasibility van het vervaardiging van ethno medicijn.

Enkele export eisen voor export naar de Caricom

Product	Vers/gedroogd/bevroren	Verpakking
Groente		
sla	vers	Per doos
bloemkool	vers	Per doos
broccoli	vers	Per doos
tomaten	vers	Per doos
Fruit		
watermeloen	vers	bulk
sinaasappels	vers	bulk
Grape fruit	vers	bulk
Mango	vers	bulk
Ananas	vers	bulk
Kruiden		
Diverse kruiden	Vers/bevroren	Per doos

Enkele export eisen voor export naar de Caricom (vervolg)

- De Surinaamse bittere groente zoals antroewa, sopropo, bitawiwiri, klarun goemawiwiri, zijn onbekend in Trinidad & Tobago en Barbados.
- Tomaat, komkommer, paprika, sla, meloen en citrus maken een kans mits:
 - Kwaliteitseisen in acht worden genomen;
 - Leveringsbetrouwbaarheid voorop staat;
 - Concurrerende prijzen aan de orde zijn;
 - Smaak acceptatie via promotie van het te leveren product plaatsvindt.

Export eisen Europa

EU afspraken	<ul style="list-style-type: none">• Gebruik pesticiden (MRL's)• Phyto sanitary eisen• Vermarktbaar kwaliteit• labelen
Kwaliteitsstandaarden	Global GAP <ul style="list-style-type: none">• voedselveiligheid• traceerbaarheid
Specifieke marktsegmenten	<ul style="list-style-type: none">• Biologisch geteelde producten• Fair trade principes gehanteerd
Trends	Gemaksproducten

Verlangens Nederlandse importeurs

WAT VERLANGEN NEDERLANDSE IMPORTEURS VAN SURINAAMSE PRODUCTEN?

- Visuele kwaliteit slecht
- Verpakking, zeer slecht
- Prijs te hoog
- Smaak, beter dan gemiddelde, goed, prima

Swot Analyse

Sterkte	Zwakte
<ul style="list-style-type: none">-Surinaamse agrarische producten hebben een goede smaak-Sterke positie (etnisch kanaal;toko)-Vaste doelgroep	<ul style="list-style-type: none">-kwaliteit nog niet optimaal-te kleine volume en hoge prijzen-Onvoldoende post-harvest management-Nog geen algemene toepassing Global Gap
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none">-steeds meer exotische groente in supermarkets-meer Surinaamse groente verwerkt in kant en klaar maaltijden-lelijke groente en fruit sinds kort welkom in supermarkets-Surinaamse gun factor door historische banden	<ul style="list-style-type: none">-Concurrentie van Dominican Republic en Costarica-Nederland verbouwt zelf Surinaamse groente-Hoge luchtvracht tarieven en beperkte capaciteit-Tweede generatie Surinamers minder traditioneel dan eerste generatie

Waar moet de Surinaamse groente en fruit sector in 2030 zijn ?

Traditionele producten:

- Betere productkwaliteit
- Grotere volumes
- Adequate postharvest systemen toegepast
- Global Gap algemeen gehanteerd
- Biologische producten en Fair trade
- Bewerken van groente (gesneden en IQF treatment)
- Toegevoegde waarde (kant en klaar maaltijden)

High Value commodities:

- Kruiden
- Specerijen
- Export van gember(vers, poeder, gember op sirup, gemberdrink)
- Chili peper
- Kardemom (familie van gember)

EINDE

DANK U VOOR UW AANDACHT